

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: **A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szervezetének és kiadóhivatal:**
Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59.
 Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, Megjelenik minden hó 1-én (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
 negyedévre 15 L, egyes szám 5 L.

Május 1

Ma van negyven éve, hogy összejöttek a világ munkásságának képviselői — alig néhányan, apró szervezetecskék nevében — és komoly szóval, súlyos határozattal bizonykodtak amellet: világünnepet üljön a világ munkássága Május Elsején, tavasz ébredtekor. Kevesen voltak, akik határozta, kevesen voltak, akik a határozat nyomán nekifogtak a nagy munkának, hogy a világ minden kalendáriumából kitorolják az összes szenteket s egyetlen napot irjanak be a szentek napjai helyett, vérvörös betűvel: *Május Elsejét*. Akkor kevesen voltak. Ki is nevelték őket: hogyan, ti ostobák, azt hiszitek nincs elég ünnep? azt hiszitek, akad még kivületek együgyű, aki felcseréli a méltóságos, örömmel télt karácsonyt, a hallelujás husvétot, a lángoló nyelvek ünnepét azzal a szürke hétköznapokkal?

Mig kevesen voltak, addig kinevelték őket. Csak hadd hurcolja az a néhány hóbortos azt a vörös zászlót! Hadd kiabáljon, amint neki tetszik! Követeljen, amit akar! Ünnepeljen, ha jól esik, senkinek sem árt, legfeljebb önmagának az a szerencsétlen, akinek nem elég a munkanélküliség, elveszt készakarva egy napi bért akkor is, midőn van munka.

Amig kevesen voltak májusi álom éber álmodói, kinevelték őket. Mikor többen lettek és mindig több láb ütöges dobbanásának hangja lüktetett át a kocsik zaján, mikor mind több gyár kerekai állottak meg: félni kezdtek tőlük. Hamar megtanulták, hogy Május Elsejét komolyan kell venni. És minthogy félték a májusi ünnepektől, döbbenet szállt a szívébe, az ünneplő tömegek láttán megremegtek, midőn követelések hangzottak fülükbe, minthogy rájöttek arra, hogy ez az ünnep a készülődés ünnepe: bűnnek kiáltották ki az ünneplést. A gyáros kizárta a munkából, a pap kiátkozta, a bíró elítélte, a rendőr szétkergette, a katona lelőtte az ünneplő „csöcselékét”. Hányszor, de hányszor folyt vér ezen a világon vörös Május Elsején, amelyet négy évtizeddel ezelőtt még májusi álomnak csufoltak ugyanazok a hóhérok!

És hiába volt a vérontás is. A gunyolódókat lenézték az ünneplők, a megvetésre nem volt válasz, az átkot eleresztették a fülük mellett, a büntetést leülték, a halottakat eltemették, a gyárosnak sztrájkjal feleltek s a következő évben újra ünnepezték — kétszer annyian.

A májusi álom valóság: Május Elseje világünnep. Azzá tette a munkásság hatalma, minden lenézés és üldözés, minden gáncs és erőszak ellenére. Május Elsejének megünneplése már nem „bűn”, hanem elismert munkásünnep, amely lehet félelmes, lehet aggasztó néhány embercsoport szemében, de legalább türniök nekik is kell.

Valóság lesz. Az a proletáriátus, amely világünnepé tudott emelni egy szürke hétköznapot, bármennyi — látszólag hiábavaló — munkába, pénz-, sőt véráldozatába is került; az a proletáriátus, amely minden különösebb érdek nélkül be tudja szüntetni az egész világon a napi robotot, hogy megszámlálhassa harcossait, az a proletáriátus valóra váltja azt a nagy álmot is, amelyet nyitott szemmel, ép ésszel és teljes öntudattal álmodik a világ megújodásáról s amellyel a társadalom föntartóit minden érdekszal összefűzi. Az, hogy Május Elsejéből ünnep lett, garanciája annak is, hogy ezen a napon joggal megülheti előre a munka népe eszméinek diadalát.

Bármennyire ellentünk szóljon is a látszat, mi mégis azt mondjuk, hogy még ebben az

A Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség Május Elseji felhívása a világ dolgozóihoz!

Negyven évvel ezelőtt, vagyis 1889-ben, elhatározta a párisi kongresszus, hogy Május Elseje a világbéke és a munkásvédelem demonstrációs ünnepe legyen. Azóta a nemzetközileg szervezett munkásság mindig felemeli szavát a népek békéje, a leszerelés, a nemzetközi döntőbíró intézményesítése érdekében, valamint a munkásvédelem és a nyolcórás munkaidő törvényes bevezetéséért. E napon a munkásság az uralkodó osztályoknak nyomatékosan eszébe juttatja ezeket a követeléseket. A „nagy háború” az erre irányuló munkát félbeszakította, de ugyanakkor az egész világ előtt a legszembetűnőbb módon igazolta ez a háború, mily borzalmas következményei vannak annak, ha a népek közötti ellentéteket fegyveresen intézik el.

Bár az utóbbi idő alatt létrejött Kellogg-egyezmény a háborút törvénytelennek bélyegzi, ennek ellenére a fegyverkezés állandósult és óriási méreteket öltött. És ha a békét szerető néprétegek nem mutatkoznak a béke érdekében olyan mozgékonyan, mint amilyenek a nacionalisták és a háborurazúzó, egy napon újból kezdetét veszi a népek egymást mészárlása.

Ennek megakadályozására a munkásságnak kötelessége mindent elkövetni és odahatni, hogy mindenekelőtt a militarista szellem és a militarista segédeszközök megerősítése ellen erőteljes ellenállást fejtsen ki. Az új generációba, mely a háború borzalmaival nem ismerhette meg, bele kell oltani a háború és a militarizmus elleni gyűlöletet és a munkásságnak minden kétségét kizáróan kell bizonyítania, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel szembeszáll a népeket lemészárolni akaró újabb törekvéseknek.

Amikor ezelőtt tíz évvel először ült össze Washingtonban a nemzetközi munkakonferencia, a tőkés és kormányok még némileg visszaemlékeztek azokra az ígéretre, melyeket a háború idején a munkásszónak tettek. És e konferencián egy munkásvédelmi program fogadtatott el, mely különösen a nyolcórás munkaidőre

vonatkozó munkáskövetelést vette figyelembe. De a tőkés és kormányok csakhamar napirendre tértek az ígéret felett és a munkásság követeléseit nem fogantatosították. Mindenekelőtt elutasították a munkásság főkövetelése: a nyolcórás munkaidő törvényes biztosítása. És ha ennek ellenére történt mégis haladás e téren, ez kizárólag a munkásság szervezett erejének és hatalmának tudható be.

A munkásság feladata a kormányoknak és a tőkésnek megmutatni, hogy nem engedi háttérbe szorítani magát és nem engedi meg, hogy a reakció megfélemléssel vállalt kötelezettségeiről. Május Elsején minden országban eszébe kell juttassa az uralkodó hatalomnak a munkásság békekövetelését és a nyolcórás munkaidő törvényes bevezetésének követelését. Ezért felhívjuk minden ország szakszervezeti tagjait, hogy ez év május elsején is tüntessenek:

a leszerelésért és a döntőbíró-ság intézményesítéséért;
megfelelő munkásvédelem keresztülvételéért;
a nyolcórás munkaidő törvényes bevezetéséért.

A munkásosztály tapasztalhatta, hogy ellenfelei részéről csupán olyan jogokban részesül, amilyeneket szervezett erejével és hatalmával kiharcol. Ezért ezt a figyelmetetést küldjük a világ összmunkásaihoz: harci szervezeteit állandóan építse ki, hogy megtörhesse az ellenfelei részéről megnyilvánuló minden olyan ellenállást, mely a munkásság előrehaladását és szociális fejlődését meg akarja akadályozni.

A Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség:

WALTER M. CITRINE (Anglia) elnök,
 H. JACOBSEN (Dánia),
 L. JOUHAUX (Franciaország),
 TH. LEIPART (Németország),
 C. MERTENS (Belgium),
 R. TAYERLE (Csehszlovákia),
 alelnökök,
 JOH. SASSENBACH titkár.

országban is beszámolhatunk minden Május Elsején egy-egy nagyobb lépésről, amelyet az év folyamán a vörös Május eszméi felé tettünk. Azokban a tömegekben, amelyek Május Elsején végigvonulnak a városok utcáin, kevés munkás lesz, aki nem mondhatná el, hogy nem rövidült meg a munkaideje az alatt az idő alatt, amióta impozáns nagy ünnepet ülünk Május Elsején.

Hogy pedig a jövőben is megtegyük a kötelességünket, arra rászorít bennünket maga a hatalom, maga az osztályállam. A proletáriátus ilyen körülmények között, ha akarna sem lehetne békefürő bárány. Ha akarna, sem gondolhatna gondtalanul a jövőre. Ha akarna, sem ünnepehetné csak a multat vörös Május Elsején!

A mi tavaszunk egén biztatóan süt a májusi nap, de sötét felhők közül süt. A felhőktől, bár vihart és égiháborút rejt a méhük, nem kell megijedni, de el kell készülnünk a villámcsapásokra is. És ha Május Elsején végighaladnak tömött soraitok az utcákon, amelyeken egyedül lehet követeléseiteknek hangot adnotok, ha majd látjátok egymást: a jogfosztottak ezreit — nézzetek egymás lelkébe is. Kérdezzétek meg

egymástól: készen áll-e mindegyikünk a harcra?

Vörös Május ünnepén vizsgáljátok meg önmagatokat is: tudtok-e bizni eléggé eszméink diadalában, önerőnk hatalmában; készen vagytok-e küzdeni, áldozni a proletáriátus közös érdekeiért, a világ munkásaiért — önmagatokért? Ha igen — reméljük, a válasz az lesz ezekre a kérdésekre: igen, akkor szent fogadalomként maradjon szívetekben a jelszó: „küzdj és bizva bízzál!” Küzdeni a végsőkig a vörös Május eszméért és bizni a győzelemben: ez legyen a jelszó, ezt fogadja meg minden munkás és akkor valóra váltjátok a nagy álmot az emberiség jövődjéről! Való lesz, ami ránk nézve ma még csak álom, amiről ma még csak álmodni lehet, de amiért ma mindent, ha kell: életünket, életünk munkáját, nyugalmit is fel kell áldoznunk.

Május Elsejének ünnepén gondoljatok a sötét multa, az elmúlt öntudatlanságra s gondoljatok a jelenre: a küzdelmek, a kitartás, a munka és nyomoruság idejére, melyből önmagatokat kell kiszabadítanotok. Gondoljatok a jövődjére, a dolgozó emberiség nagy jövődjére a diadalmas Május 40-ik világünnepén.

Kaláni szaktársaink hősi küzdelme

Kaláni szaktársaink bérmozgalmának lényegét már ismertettük. De a küzdelem, mely e lényeg körül vívódik, a romániai bérmozgalmak történetében első helyet foglal el.

A tőkés termelőrendszerben mindennapi eset, törvényszerűség, hogy a munkáltatók letörni igyekeznek a munkásság jobb megélhetésére törekvését. Mindennapi eset, hogy ennek a célnak az érdekében a legembertelenebb eszközöket veszik igénybe, hogy amikor fenyegetés, terror nem bizonyul célravezető eszköznek, a munkástömegek kiéheztetését is megkísérlik, hogy ily módon kényszerítsék kapitulációra.

De nem mindennapi eset még a sok küzdelemtől szines munkástörténelemben sem, hogy kilenckettes küzdelem és az ezzel járó ezerféle szenvedés után olyan töretlenül helyt álljon a munkásság, amint azt látjuk kaláni szaktársainknál. Különösen olyan mindenképpen nehéz körülmények között, mint amilyenek között ottani szaktársaink élnek. — Kalán egy néhány száz lakost számláló munkástelep. Az egynehány kereskedő, kisiparostól eltekintve, mindenki a vállalat alkalmazottja, helyesebben rabszolgája. Az üzem a nehéz vasipari kategóriába tartozik, amely a hasonszakmák körében is külön kasztot képez, olyannyira, hogy tulajdonosai külön és rendkívül gazdasági hatalmat képviselő munkálató szervezetek tagjai, nem is országosnak, hanem nemzetközinek: a középeurópai nehézvasipari trösztnek. Ez a szervezet oly hatalmat képvisel, hogy az ez iparban foglalkoztatott munkásság is, a szakszervezetei mellett kénytelen volt szakmai érdekeinek hathatósabb védelmére szintén összbvonnai erőit, nem külön szakszervezetben, hanem a középeurópai nehéz vasipari végrehajtó-bizottság égisze alatt. (Erről lapunk múlt számában találunk kimerítő ismertetést szaktársaink.) Ezzel a hatalommal áll szemben a kaláni munkásság.

A harc úgy kezdődött, hogy szaktársaink kollektívszerződése lejárt. Ennek meghosszabbítására a munkáltató nem volt hajlandó, hanem 20—25 százalékos munkabérredukciót akart a munkásságra kényszeríteni s egyben kijelentette, hogy ismételtén redukál, amikor ennek szükségessége fel fog merülni — evvel szemben szaktársaink szintén felállították a maguk jogos követeléseiket. Az ellentétek kiküszöbölése békéltető-bizottság útján lett megkísérelve. Többszöri tárgyalás után szaktársaink a minimálisra redukálták követeléseiket, sőt igazuk tudatában javaslatot tettek, hogy döntőbíróóság ítélkezzen. Később arra is javaslatot tettek, hogy minden követelésüktől elállnak, ha a munkáltató is ugyanezt teszi. A vállalat képviselői minden javaslatot visszautasítottak, majd a munkásságot kizárták.

Kapitalistaérdekről lévén szó, csak természetes, hogy minden illetékes tényező a demokrácia álláspontjára helyezkedett, tudniillik arra az álláspontra, hogy ebbe az ügybe nem lehet beleavatkozni. Mi vagyunk a legelsők, akik a gazdasági harcokban a korlátlan önrendelkezési jogot követeljük. De mégis furcsa, amikor hivatalos beismerés szerint 75.000 munkanélküli van, amikor az ország a legfenyegetőbb gazdasági katasztrófa küszöbéhez jutott, akkor megengedheti magának egy vállalat azt a luxust, hogy hetekig ne termeljen, hogy egy néhány száz munkást a fokozottabb nyomorba taszítson. Amikor az ország tul van halmozva adósságokkal, amikor a munkásság roskadozik az adóterhek alatt, akkor az illetékesek megtürik, hogy olyan üzemben, ahol a termelés adottságai megvannak, a tőkés hetekig ne termeljen, hetekig megfoszthassa munkásait a keresettől, csak azért, hogy bizonyítsa: a rabszolgatartók hatalma korlátlan ebben az országban.

*

A kaláni asszonyok, a hős kaláni asszonyok előtt meg kell hajtánunk az elismerés lobogóját. Valami újszerűség az ország munkásmozgalmában, valami páratlan eset, hogy milyen önfeláldozó küzdőtársai e harcnak a kaláni proletár-asszonyok. A derengő hajnalnak fényugára ez, amely új adottság körvonalait rajzolja a romániai munkásmozgalmak napjaira. Hogy ez a harc olyan szilárdan és megingathatatlanul áll, ebben oroszlanrésze van a kaláni nőknek. Hogy sztrájk-törő nem akadt és hogy a más vidékről összebtorozott sztrájk-törők sietve távoztak Kalánból,

ez az ottani nők érdeme. Nem panaszkodnak, nem sirnak, hanem harcolnak. Amikor a vidékről toborozott sztrájk-törők a csendőrség fedezete alatt akartak bevonulni a gyárba, a kaláni asszonyok elállták a bejáratot, mellüket a szuronyok elé tartották és a szuronyok meghajoltak előttük, a sztrájk-törők pedig szégyenkezve és sietve távoztak. A fáradt férfiakat lelkesítik és biztatják, az éhező gyermekeket csitítgatják. Öröködnék afölött, hogy a harc összhangját, erejét, élanját semmi se zavarja, sem könny, sem a nyomor, sem éhség. Tudatára ébredtek annak, hogy a kapitalizmus elleni harc az asszonyok harca is kell legyen, hiszen a kizsákmányolás jelensége, az éhbérek, őket sújtja legelsősorban. A kaláni asszonyok bevették hősiességüket a romániai munkásmozgalmak történetébe.

Kaláni szaktársaink harci készségében megnyilvánuló munkásszolidaritás szimbolumként állhat Románia szervezett munkássága előtt. A harc résztvevői el vannak határozva, hogy mind-

addig folytatják, míg a munkáltatók becstületes belátásra nem jutnak és meg nem egyeznek a semmi egyebet, mint megélhetését követelő munkássággal.

*

Ennyi kitartás és hősiesség láttára büszkeséggel kell megdobbanjon minden munkás szíve. Ez az erkölcsi és anyagi támogatás a munkásszolidaritás, országszerte meg kell nyilvánuljon. Szövetségünk központi vezetősége köriratban fordul szervezeteinkhez, hogy támogassák kaláni szaktársainkat, hogy nyújtsanak anyagi támogatást a harcbanállóknak. Ugy a csoportok, mint minden szaktárs és munkástársunk érezze kötelességének ezt a harcot, amely közös elvált és közös célért folyik, anyagilag alátámasztani. A támogatás nemcsak szükséges, hanem sürgős. A közmondás, hogy kétszer ad, aki sürgősen ad, ez esetben helytálló. Meggyőződésünk, hogy minden csoport és minden szaktárs, de minden elvtársunk megteszi kötelességét.

A zsilvölgyi munkásság megfelelebbezi a döntőbíróóság határozatát

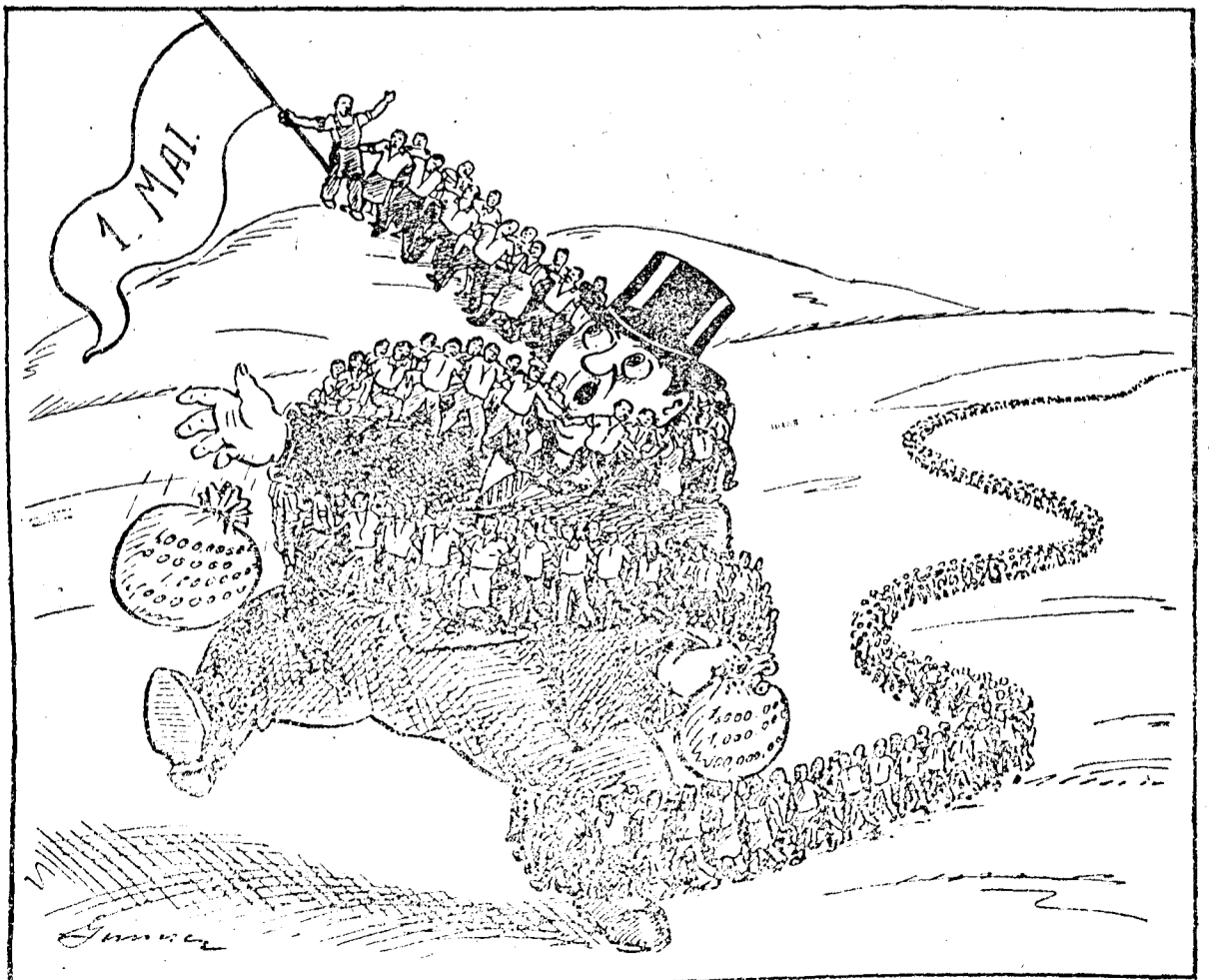
A zsilvölgyi összmunakásság kollektívszerződése abban az időben járt le, mikor a munkásság fölött a legteljesebb zür-zavar lett urrá. Mikor bolsevista és nemzeti szervezetek megalkítására irányuló törekvések bontották meg a munkásság egységét és mind a két irányzat rágalommal és terrorral halmozta el az amszterdami irányzatú szakszervezeteket és azok vezetőit. E zür-zavarban az egységesek és nemzetiek a szervezetlen tömegek segítségét vették igénybe a szervezett munkások elleni harcaikban. Az egységeseknek ez a legújabb taktikája, hogy a szervezetlen munkástömegekre támaszkodva azok öntudatlanságát veszik igénybe harci eszközül.

Az egységesek és nemzetiek által felbízott és felizgatott szervezetlen tömegek megostromolták a szervezett munkásság otthonait és igényt tartottak a szervezett munkásság vezetésére, irányítására. Ilyen körülmények között előrelátható volt, hogy a munkásság jogos követeléseit nem fogják teljesíteni a tőkés, hiszen egy szervezetlen tömeggel és a munkásság megbontott egységével nem lehet követeléseket kiharcolni. Ez volt a helyzet, mikor megindultak a kollektívszerződés tárgyalásai. A kapitalisták természetesen kihasználták a munkások soraiban levő zür-zavart, valószínűleg előmozdították és táplálták is, hogy a munkásság mentől gyengébbnek bizonyulhasson a tárgyalások idején. Az egyezkedési tárgyalások Déván tartattak meg, Olariu törvényszéki bíró mint döntőbíróóság elnök vezetése alatt.

A munkások követeléseik nagyon szerények és nagyon minimálisak voltak. És még sem lehetett megegyezni, mert a zsilvölgyi munkásság zilált szervezeti viszonyait kihasználták a tőkés, a maguk javára. Sok huza-vona után a döntés megtörtént április 8-án. És ez a döntés a problémát nem oldotta meg. A döntés szerint a lupényi társulatnál dolgozó munkások 2 százalékos, a többi üzemeknél dolgozó munkások 6 százalékos béremelést kaptak. Ez még csak az a bizonyos csöpp sem a nyomoruság tengerében, de ennél még sulyosabb a döntőbíróóság az a határozata, amelyben a 8 órai munkaidő kezdetét a tényleges munka kezdetétől mondja ki. Ez a határozat sulyosan érinti a bányamunkásokat, akiknek e határozat alapján a munkaidejük minimálisan 10—11 óra lesz, mert 2—3 órát vesz igénybe, amíg a munkahelyre érnek és a munka megkezdéséhez szükséges előkészületeket megteszik.

Ez a döntés az eddigi helyzettel szemben sulyos visszafelődést jelent és a munkásság között természetesen nagy elkeseredést váltott ki. A munkásság nem nyugszik bele ebbe a döntésbe, hanem a törvény rendelkezései alapján, megfelelebbezi a semmitőszékhez.

Ezenkívül a munkásság képviselői Flueraş elvtárs vezetésével felkeresték a miniszterelnököt is, hogy a kormány végre határozza el magát arra, hogy a zsilvölgyi problémát megoldja. Flueraş elvtárs előadta a miniszterelnöknek a munkások kérését, a döntőbíróósági határozatot illetőleg kihangsúlyozva, hogy a munkásság különösen

A kapitalista: Ezt a szorítást már nem sokáig bírom!

ához a szerzett joghoz ragaszkodik, hogy a bányába való le- és felszállás idejét a 8 órai munkaidőbe beszámítsák. Maniu miniszterelnök másnap újól magához kérte Flueraş elvtársát, amikor is Raducanu munkaügyi miniszter bevonásával tárgyalatott meg a munkásság kívánsága.

A tárgyalások eredményeként megállapodás történt, hogy a kormány bizottságot küld ki a helyszínére, hogy az vizsgálja meg a helyzetet. S a bizottság jelentése után fog állást foglalni a kérdésben. A megállapodás szerint a bizottságba a munkásoknak is joguk van a maguk embereit kiküldeni. Mindenesetre a kormánynak is érdeke volna, hogy segítse már dűlőre a munkásság követelésének kérdését és az anketozás ne legyen tengeri kígyó, hanem a vizsgálatot gyorsan fejezze be, mert ha mindenki ráér az ügy befejezésével, de a munkásság tudni akarja a végleges eredményt.

A nemzetköziség ünnepe

Május Elseje — és ezt jól jegyezzük meg — nemcsak egyszerű munkásünnep és lelkes harci riadó, hanem a nemzetköziség kifejezője is. Nemzetköziség alatt azt a világnézetet értjük, mely az általános emberit, a világ népeinek közösségét föléje helyezi a különleges és mesterségesen kitermelt nemzeti céloknak. A proletáriátus nemzetközisége tehát úgy értelmezendő, hogy a világ dolgozói, akiknek közös a sorsuk, közös a jogtalanságuk és kizsákmányoltságuk, egy közös eszme: a szociáldemokrácia közös eszméjében egyesülnek, nemcsak azért, hogy a jogtalanság és kizsákmányolás ellen védekezzenek, de azért is, hogy ezt a mai társadalmi rendszert, amely a jogtalanság és kizsákmányolás alapján épült fel, megdöntsék. A nemzetköziség tehát éppen olyan terméke a modern kapitalizmusnak, mint maga a proletáriátus.

Ha a nemzetköziség gondolatának csiráit meg is találjuk már a XVII—XVIII. század népei megmozdulása jelenségében, igazi jelentőséget a munkásosztály részére mégis a tudományos szocializmus megalapozásával egyetemben nyert. Marx a kommunista-kiáltványt — mely a tudományos szocializmus alapvető műve — e szavakkal végzi: „Világ proletárijai, egyesüljétek!” Ez tehát azt jelenti, hogy Marx a történelmi materializmus, az osztályharc, a gazdasági és politikai harc mellett a munkásság nemzetköziségét, vagyis világszervezetbe való tömörülését is rendkívüli jelentőségűnek ismerte fel. És hogy milyen óriási jelentőséget tulajdonított a nemzetköziségnek, bizonyítja az a fáradhatatlan munkálkodása annak érdekében, hogy egy ilyen nemzetközi szervezetet létrehozjon, ami 1864-ben sikerre is vezetett, megalakulván ez időben a Nemzetközi Munkásszövetség, más néven az I. Internacionálé. Hogy azonban a szocializmus célja a proletáriátus megszervezett tagjainak érdekein túlterjedő, tehát valóban a világ népeinek közös érdekeit szolgálja, ez ki-világlik az I. Internacionálé alapszabályából, melynek egyik pontjának ez a tartalma: „a kongresszus kötelességének tartja, hogy ne csak a szövetség tagjai számára követelje az emberi és polgári jogokat, hanem mindenki számára, aki kötelességeit teljesíti, senkinek se legyenek kötelességei jogok nélkül és jogai kötelességek nélkül”. Az I. Internacionálé szétbomlott, mielőtt ténylegesen megkezdhetette volna a világ proletáriátusával egyesítését és 17 év múlt el, amíg ez a munka újól kezdetét vehette.

A munkásosztály nemzetközi megszervezése az 1889-iki párisi kongresszus alkalmával vette tulajdonképpen kezdetét, amely egyuttal munkásünnepé avatta Május Elsejét is. Az erre vonatkozó határozat a következő: „Egy meghatározott napra nagy nemzetközi tüntetés szervezendő és pedig olyképp, hogy a munkások minden országban és minden városban meghatározott napon ugyanegy időben azzal a követeléssel lépnek a kormányok és közhatalóságok elé, hogy a napi munkaidőt 8 órában állapítsák meg és a párisi nemzetközi munkáskongresszus többi határozatait is valósítsák meg.”

És azóta Május Elseje a nemzetköziség jelképe, mert valóban az egész világ szervezett munkásai közös gondolattól és közös akaratától vezetett, közös cél érdekében harcolnak és egy közös eszme megvalósítására törekednek. Az elmúlt négy évtized nemcsak számbelileg tette hatalmassá a nemzetköziséget, hanem

lényegében is. Nemcsak az a fontos, hogy millió és millió munkás vallja magát nemzetközinek, hanem az a lényeges, hogy nemzetközileg érez és így gondolkodik, hogy felismerte a nemzetköziségnek nagy jelentőségét. Május Elsejének magasztos ünnepén azok, akiknek lelke mélyén él még a tőkés és polgári társadalom nemzetköziségellenes tanítása, tisztuljanak meg ettől a fekélytől, mely a hazafiság és egyéb álarcokba rejtőzve akarja a munkást örök rab-szolgátságában tartani és ezen a napon ne csak daloljunk, ne csak érezzük, de akarjuk is, hogy nemzetközivé váljon holnapra a világ.

Az ifjumunkásmozgalom kérdése

Az európai államok szocialista pártjai és szakszervezetei már hosszú évekkel ezelőtt nekifogtak az ifjumunkások megszervezéséhez és azok szocialista szellemben való neveléséhez. Nálunk Romániában ezirányban még semmi komoly lépés nem történt, csupán pusztá hangokat hallottunk, hogy erre is szükség van, vagy legjobb esetben itt-ott elszórtan halvány kísérletek történtek, ami a jószándék és elgondolás keretén túl nem haladt.

Az az ifjumunkásmozgalom, amit az egységes szakszervezetek berkeiben látni vagy hallani lehet, azt mindennek lehet nevezni, csak igazi komoly tanító- és nevelőmunkának nem. De nem is ilyen elgondolások vezeték őket az ifjumunkás kérdésnél. Őnekik ez csupán keretforma és jog-cim gyanánt kell, hogy azt a lelkes fiatalságot, akiket hálójukba kerithettek, hangadóknak és plakátragasztásra használják föl.

Az amszterdami irányzatú szakszervezeteknek és a szociáldemokrata pártnak a kötelessége most már halaszthatatlanul hozzáfogni Romániában is az ifjumunkások megszervezéséhez. Ennek teljesítése olyan követelmény, ami a proletáriátus osztályharcában majdnem döntőszerepként lép fel. Hiszen arról van szó, hogy a jövő generáció már most részeseüljön szociáldemokrata nevelésben és iskolázásban.

Elvünk szempontjából türethetetlen és lehetetlen, hogy a jövő munkásgeneráció nevelése oda legyen dobva rövidlátó polgári elemeknek, sovinnista szellemtől áthatott gondolkodású, kishitt tanítóknak és az ifjú lelkekre leselkedő papságnak.

Az ilyen nevelésben részesült ifjumunkás, ha segéd lesz, hosszú időre elveszett a munkásmozgalom számára. Csak mikor a sok hányódás és vetődés, mikor a lelketlen kapitalizmus már összetörte fiatal testét és lelkét — eszmé rá a védekezés gondolatára és szervezkedik. Addig azonban állandó akadálya és gáncsvetője az osztályharcos szervezkedésnek és forradalmi előhaladásnak. Sőt legtöbb esetben egész életén magán hordja a fiatalkorában beleoltott tévtanokat és kishittiséget, aminek jelenségét gyakran tapasztaljuk az egyes politikai és gazdasági megmozdulásainknál.

De nálunk Romániában is nemcsak az ugynevezett szerződöttetett inasokra kell gondolni, hanem az ipari vállalatoknál alkalmazott 18 éven alóli ifjumunkásokra és munkásköze is. Amint ismeretes, a szakszervezeti törvény megtiltja a 18 éven aluliaknak, hogy szakszervezeti tagok legyenek. És éppen ez a munkáskategória az, melyet a kapitalizmus legkönnyebben és legkorlátlanabban használ ki, mert hisz legkevésbé ereje van a védekezésre. Ha az ipari vállalatok munkatelepeit megfigyeljük, tömegesen találunk 10—18 éves fiatal fejletlen fiukat és leányokat, akiket a nyomor hajt a gyárak dohos levegőjébe, de akiket nem véd senki. Azok a munkásvédtörvények, amelyek a fiatalkorúak védelméről szólnak, semmit sem jelentenek, mert azt senki be nem tartja és be nem tartatja. Tehát az ifjumunkásmozgalomba ezt a munkáskategóriát is be kell kapcsolni, annál is inkább, mert a technika fejlődésével ezek az ugynevezett iparilag nem képesített, tehát csak *betanult* munkások száma napról-napra nagyobb lesz, akik úgy az ipari életben, mint a munkásmozgalomban igen fontos szerepet töltenek be.

Módot kell keresni, amit lehet is találni, hogy ezek a fiatal munkások megfelelő nevelésben részesüljenek és hogy az osztályharc mibenlétét velük megismertessük.

Az inasok és ifjumunkások szervezése nem szabad az egyes városokban és helységeken elszigetelten ötletszerűen történjen, hanem jól kidolgozott, célirányos tervszerűség szerint kell

azt egységesen vezetni. A nevelés, oktatás és a velük járó foglalkozás külön megbeszélés tárgyát kell képezze. Más módszerű nevelést igényel az első és másodéves inasgyerek és mást a 15—18 éves, ugyszólván szabadfoglalkozást üző ifjumunkások, vagyis azok, akiket nem köt bizonyos 3—4 éves inasszerződés. Különbö a kérdés eme részére még lesz idő és alkalom rátérni, jelen cikkünkben csak pártunk és szaktanácsunk nehézkes cselekvőképességét akarjuk a munka megkezdésére serkenteni.

Mit kell tehát tenni? Az országos és tartományi pártvezetőségeknek és szaktanácsoknak kell kezükbe vegyék az ügyet és egységesen megállapodni a módozatokban és eszközökben, amelyeket a legalkalmasabbnak tartanak az ügy előrevitelére. Kell találni arra megfelelő komoly, a mozgalomban kellő ismeretekkel rendelkező elvtársakat, akik a szakszervezetekkel karöltve vezetik az ifjuság mozgalmát és irányítják azok nevelését. És ha már a megkezdett munka itt is, ott is sikerrel jár, akkor egy országos bizottságnak lehet a kezébe adni épp úgy, mint az a szakmai szövetségeknél van.

Ez a bizottság gondoskodna az ifjumunkáslap kiadásáról, szerkesztéséről, számontartaná az ifjumunkásokat érintő összes kérdéseket. Gondoskodna az ifjumunkásokat védő törvényes intézkedések betartásáról és segítségére lenne a szülőknek is gyermekeik hathatós védelmében. Oktatásokat, előadásokat rendezne mindazon kérdésekről, melyeket a fiatalságnak tudni kell, hogy így aztán, ha a felnőt munkások soraiba lépnek, már kész harcosai legyenek az egyetem munkásmozgalomnak.

Igen természetes, ez az akció anyagi áldozatot igényel, azonban ezt sem lehet megoldhatatlannak tekinteni. Az országos szaktanács és pártvezetőség juttathat bevételeiből a célra bizonyos összeget. De a szakmai szövetségeknek szintén erkölcsi kötelességük volna havi szubvenciót nyújtani, amiből a legszükségesebbek fedezhetők volnának. Hisz busás befektetést fog jelenteni ez, egy szakszervezeti, mint párt-szempontból, mert az így megfelelő nevelésben részesített ifjumunkások évről-évre értékes szaporulatot fognak jelenteni a felszabadulásért küzdő munkástábornak.

Befejezést nyert a marosujvári Solvai-művek munkásainak bérmozgalma

A marosujvári munkások kollektívszerződése folyó év március hó 1-én járt le. Bár az igazgatóság hajlandónak mutatkozott új szerződést kötni, de az előterjesztett javaslata szerint bizonyos pontoknál különös megszorítást akart eszközölni. Ezzel szemben a munkások 20 százalékos béremelést követeltek és a kollektívszerződés egyes pontjainak módosítását. Többrendbeli tárgyalás után végre április 17-én az új szerződés közös megegyezéssel létrejött. A szerződés kiemelkedőbb pontjai a következők:

Lakbérjutalék nőmunkások részére 100 leiről 250 leire emelkedett és női munkások részére 50 leiről 150 leire. Fizetéses szabadság 5—21 napról 7—30 napra van felemelve. A folytonos műszakban dolgozó munkásoknak vasárnap és ünnepnapokon a rendes 8 órai munkaidő után 50 százalékkal, este 8 óra után munkába behívott munkásoknak pedig a dolgozott munkaidő után 100 százalékkal felemelt fizetés jár. Azon munkásoknak, akik 30 napi hadgyakorlatra bevonulnak, ugyszintén akiket ragályos betegség miatt az orvos eltűnt a munkahelytől, ezek rendes fizetésüket megkapják. Azon munkások, akik 1 évtől 5 évig a gyár szolgálatában állanak évi 500 lei, 5 évtől feljebb évi 1000 lei renumerációt kapnak. Azonkívül azok a munkások, akik 10 éven felül dolgoztak a gyárban, elbocsátásuk vagy önként eltávazásuk esetén a 10 évi fizetésnek körülbelül 6-66 százalékat, 25 éves szolgálat után pedig egy évi fizetést, mint végkielégítést kapnak.

Az itt felsorolt kedvezmények a kereset mintegy 7-5 százalékos emelkedésének felelnek meg. A munkás csak az esetben büntethető meg, ha a munkaadókból és munkásokból álló bizottság az esetet megvizsgálva, a munkást hibásnak találja. A büntetésekből befolyó pénzek a munkáskönyvtár javára fordítandók.

A bérmozgalom befejezése alkalmából egy

komoly szavunk van a marosujvári munkássághoz. A multak tapasztalatai azt bizonyítják, hogy élénk érdeklődést csak akkor tanusítanak szervezetükkel szemben, amikor kollektív szerződés kötéséről vagy valamilyen nagyobb sérelmek orvoslásáról van szó. Máskor azonban a szervezet iránti köteleességeikről teljesen megfeledkeznek. A gyűlések látogatását és a tagjárulékok fizetését nem tartják kötelességüknek, márpedig a szakszervezet az az oszlop, amelyre támaszkodva — védhetik csak meg érdekeiket. Minden egyes munkásnak erkölcsi kötelessége áldozatot hozni önmagáért és ne várja azt, hogy mások áldozzanak helyette. Azok a munkások, akik a szervezetnek áldozatkész katonái, ne tőrjenek maguk közt henye, pipogya embereket, hanem, — ha nem hajlik a megértő szóra — közönsésként ki soraikból és vonjanak meg tőle minden munkásszolidaritást, mert az ilyen élősdiek csak ezt érdemlik. A bérmozgalom befejezése után nem a pihenés kell következnie, hanem az intenzív szervezési munka, hogy minden időben készen álljanak a kapitalizmussal szembeni harcra, ami nem szűnik meg, amíg a mai tőkés termelési rendszer uralkodik.

Zsilvölgyi vas- és bányamunkások együttes értekezlete

Április hó 7-én együttes értekezletet tartottak a zsilvölgyi vasmunkások a bányamunkásokkal. Az értekezleten Morariu elvtárs elnökölt. A napirendet Gârboveanu és Mihaila elvtársak ismertették. A Május Elsejei ünnep programjának letárgyalása után a bányagazgatóságok által levont büntetéspénzek hova fordítása felett indult meg a vita. Megállapítást nyert, hogy a társulatok a levont pénzekből olyan egyéneket segíthetnek, akik arra nem jogosak. Tekintettel, hogy a kollektív szerződés jogot biztosít a szervezeteknek, miszerint ellenőrzést gyakorolhatnak a pénz mikénti felhasználása fölött, ennek alapján az ellenőrzőbizottságba a vasmunkások részéről Stanciu Józsefet és a bányamunkások részéről Tomescu Józsefet elvtársakat delegálta az értekezlet, hogy a jövőben megakadályoztassék illetéktelenek részére a kifizetések.

Sztrájk a brázi üvegyárban

A brázi üvegyári munkások április hó 7-én gyűlést tartottak, melyen a szövetség részéről Vasilescu szaktárs vett részt. A gyűlés egyetlen napirendi pontja a fizetések kérdése. Megállapítást nyert, hogy az igazgatóság a munkások fizetését már 6 hét óta nem folyósítja és mert ezt a munkások reklamálták, az igazgatóság a bizalmiférjüket, névszerint Langhausz és Blaskó elvtársakat elbocsátotta. A munkásság egyhangulag elhatározta, hogy sztrájkba lépnek és mindaddig nem veszik fel a munkát, míg fizetésüket meg nem kapják s az elbocsátottakkal szolidaritást vállaltak.

Nagy munkásgyűlés Zernesten

A zernesti cellulose gyár munkásai április 7-én mintegy 400 résztvevővel gyűlést tartottak, melyen Caldarea elvtárs elnökölt. Napirend: a kollektív szerződés kérdése, amit Rusu szaktárs (Brassó) ismertetett. A gyűlés elfogadta a kollektív szerződés tervezetét s egyben kimondja, hogy 10 százalékos bérjavítást kérnek és követelik azoknak a jogoknak a visszaállítását, amiket az igazgatóság elvett.

Rusu szaktárs hosszasan beszél még a szervezkedés fontosságáról. A gyűlés résztvevői lelkes hangulatban ígrik a szervezet támogatását.

Zsilvölgyi vasmunkások kerületi értekezlete

A zsilvölgyi vasmunkások Repede szaktárs elnökletével április hó 7-én kerületi értekezletet tartottak. A csoportok részéről Stanciu, Butu, Truja, Piuco, Repede és Pál szaktársak tették meg a jelentéseket. Gârboveanu szaktárs az országos mozgalom és a megyei mozgalomról tesz részletes jelentést, mely szerint a szervezetek rohamos fejlődést mutatnak. A kaláni munkások kizárásáról tesz még kimerítő jelentést, vázolja azt a példás fegyelmet és összefogást, amit az ottani munkások már közel 10 hete tanusítanak. De különösen a kaláni proletárasszonyok bátor föllépését állítja oda a munkásszolidaritás mintaképeül, akik a szuro nyok védelme alatt álló sztrájkőröket megaka-

dályozták, hogy munkába lépjenek s így testvér-árukká váljanak.

Bejelenti, hogy a zsilvölgyi vasmunkások kerületi tanácsához bejelentették csatlakozásukat a kaláni és vajdahunyadi vasmunkáscsoportok, mely szerint ezután nem mint zsilvölgyi, hanem mint hunyadmegyei vasmunkások fogják tartani értekezletüket, hogy a közös ügyeknek közös erővel szerezzenek érvényt, ami a mindenkori sikernek sokkal nagyobb biztosítékot kölcsönöz.

A munkássajtó érdekében történt lelkes fel-szólalások után az értekezlet véget ért.

A kolozsvári víz- és villanyszerelőiparban dolgozó munkástársak kollektív szerződést kötöttek április hó 13-án a Munkaügyi Inspektorátus előtt. Munkástársaink 10 százalékos fizetésemelést kértek, amit a munkaadók elutasítottak, ők csak a régi kollektív szerződés meghosszabbítására voltak hajlandók. Három tárgyalást tartottak az inspektorátuson, míg végül a tárgyalóbizottság határozott magatartásának kénytelenek voltak engedni makacs álláspontjukból a munkaadók s így 6 százalékos béremeléssel s az eddig elért elvi pontok teljes fennmaradásával kötötték meg a kollektív szerződést, amely 1930 március 1-ig marad érvényben. A kollektív szerződés értelmében a kolozsvári víz- és villanyszerelőiparban a következőképp alakultak ki a bérek: 1—2 éves munkásnak 21-35 lej, 3—4 évesnek 24—, 5—6 évesnek 27-50, 7—8 évesnek 30-95, 9—10 évesnek 33-70, 10 éven felülieknek 36 lej órabér fizetendő.

Moreni. A moreni petroleumtelepi munkások április hó 5-én a „Cricovul Dulce” saját szakszervezeti helyiségükben nagyszámú munkások jelenléte mellett gyűlést tartottak. — A gyűlésen megbeszélés tárgyát képezték azok a sérelmek, amelyek állandóan érik a munkásokat a társulatok igazgatósága részéről. Továbbá a 8 órai munkaidő betartását követelték.

Câmpina. A „Concordia” petroleumvállalat igazgatósága Schnek és Baranga szaktársaknak minden komolyabb ok nélkül felmondott. Az ügy a munkaügyi inspektor elé került és megállapítást nyert a jogtalan elbocsátás, minek alapján az igazgatóság köteles volt az illető szaktársakat munkába visszafogadni. A szakszervezet részéről a tárgyaláson Vasilescu tükár szaktárs vett részt. — Megegyezés történt egy háromtagú bizottság megválasztására, mely bizottság a jövőben hasonló esetekben dönt.

Hivatalos közlemények

Értesítés és tudomásul vétel végett!

A szövetség központi vezetősége értesíti összes helyi csoportjait és tagjait, hogy a f. évi április hó 13. és 14-én Clujon tartott vezetőségi ülésen György Antal szaktársat a szövetségnek viselt tükári állástól véglegesen felmentette. — E határozat alapján — közle és szervezeteink közt minden néven nevezendő hivatalos érintkezést megszüntetnek kell tekinteni.

Cluj, 1929. április hó 14.

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari munkások szövetségének központi vezetősége.

Pályázat

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének Vezetősége pályázatot hirdet Kolozsvár székhellyel központi tisztviselői állásra.

Pályázati feltételek:

Pályázhat minden vas- és fémmunkás, aki a szövetségnek legalább három éves tagja és román állampolgár. A román és magyar nyelvet szóban és írásban bírja (németül is tudók előnyben részesülnek). Adminisztrációban és agitációban kellő jártassággal bír. *J a v a d a l m a z á s:* havi 7500 lej. Próbaidő három hónap. Pályázati határidő május hó 15. A pályázatok sajátkezűleg irandók és duplaurótkban a Vasmunkás Szövetség központi irodájának Cluj, Calea Victoriei 59. küldendők. Megválasztás esetén az állás június hó 1-én elfoglalandó.

A romániai vas-, fém- és vegyipari munkások szövetségének központi Vezetősége.

Figyelmeztetés! Figyelmeztetjük a csoportvezetőseket, hogy a segélyek kifizetésénél a szabályokat szigorúan tartsák be. Hátralékos tagoknak egy esetben sem szabad segélyt kifizetni. Utasigazolvány nélkül senki sem kaphat utasigazolványt. A kifizetett segély a tagkönyvbe minden esetben beirandó. Olyan utazó tagnak, aki tagkönyvét nem tudja előmutatni és csak

esetleg valamelyik csoportvezetőség által kiállított — igazolvánnyal rendelkezik — segélyt kifizetni nem szabad. Ilyen igazolvány kiállítására szabályellenes. Ilyen igazolvány kiállítására egyetlen csoportvezetőség sem jogos. Minden tag a tagságát tagsági könyvvel tartozik igazolni. Más szakmabeli szövetség tagjainak segélyt kifizetni nem lehet.

Központi titkárság.

Felhívás! Felhívjuk a csoportvezetőseket, hogy a hátralékos tagokat járulékaik rendezésére az ezen célra szolgáló levelező-lapokon szólítsák fel. S akik a felszólítás dacára sem rendezik járulékaikat, azokat a tagok sorából törölni kell. Amely csoport nem rendelkezik ilyen levelező-lapokkal, azok kérjenek s a kért mennyiséget a központi titkárság azonnal küldi.

Központi titkárság.

Todea János

a marosujvári csoportunk tagja tüdőtuberkulózisban, egy évi szenvedés után 28 éves korában meghalt. Todea szaktársunk lelkes és fáradhatatlan harcosa volt szervezetünknek és eszménknek. Temetése április 9-én volt Veresmart községben. Szaktársai, barátai és összes munkástársai fájó szívvel vettek búcsút a fiatalon elhunyt proletártestvértől. Emlékét kegyelettel fogjuk mindnyájan megőrizni.

K Ü L Ö N F É L É K

Európa nehézsavasipara. Európában a kohók száma 285. Ebből van Belgium, Franciaország és Németországban 209, a többi államokban pedig 76. És pedig: Csehország 29, Ausztria 24, Lengyelország 14, Magyarország 5, Románia 4. Ez üzemekben lévő alkalmazottak száma: Csehország 48.496, Lengyelország 30.075, Ausztria 18.007, Magyarország 10.870, Románia 5430, összesen: 112.874. Ezeknek 68—70 százaléka szervezett. A munkaidő a legtöbb államban napi 8 óra. A munkaidő megállapítása: akkordmunka, Taylor-rendszer, agnosztikai alapon történik.

Az acél közvetlen előállítására ércből. A szaktudományok régi törekvése az acél közvetlen előállítására ércből. A kísérletek, amelyeket ezirányban végeztek, ugylátszik gyakorlati eredményre vezettek. Flodin nevű svéd mérnök olyan elektromos olvasztókemencét szerkesztett, mely lehetővé teszi, hogy ércből minden különösebb eljárás nélkül acélt nyerjenek. A találmány értékesítésére a stockholmi kereskedelmi bank egymillió svéd korona értékben megépített egy ilyen rendszerű olvasztót, melyet e hónap elején üzembe helyeztek. Az a remény, hogy a kemence termelőképessége évi 3000 tonna acél lesz.

Szakszervezeti kongresszus Indiában. Az elmúlt év utolsó napjain tartott meg Indiában a 9-ik szakszervezeti kongresszus, melyen 500 delegátus jelent meg.

Daut elnök elvtárs megnyitó beszédében heves támadást intézett a kormány ellen a szakszervezetekkel szembeni ellenséges magatartása miatt. A jelentésből kitűnik, hogy erre a támadásra a kormány nagyon is rászolgált, mert intézkedései következtében visszaesés állott be a szakszervezetek taglétszámában. Az év elején 60 országos szövetség 125.000 taggal tartozott a szaktanácshoz, míg az év végén mindössze 42 országos szövetség 98.000 taggal. Kormányintézkedésre ugyanis egyes szakszervezetek egyesülési joga elkoroztatott.

A kongresszus magasnívóju vitákban tette vizsgálat tárgyává a munkásság általános és speciális gazdasági helyzetét és határozatokban követeli a kormánytól a nyolcórás munkaidő szigorú betartását előíró törvény életbeléptetését; minimális bérek bevezetését; betegbiztosítást; munkanélküli állami segélyt; rokkant és agkori segélyt; özvegy és árvasegélyt, valamint az anyavédelemre vonatkozó törvények alkotását. Az új vezetőséget fölhatalmazta a kongresszus, hogy előkészítse Bombaiban rövid időn belül megtartandó konferenciáját az országos munkásságnak.

Figyelem! Ivás Antal tudassa tartózkodási helyét Costa Simionnal, Hunedoara, Str. Tudor Vladimirescu Nr. 20.

Felolós szerkesztő: Bartalls Sándor.

Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Ertenberg-könyvnyomda Cluj